

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **Mgr. J. N.**, zast. JUDr. Filipem Svobodou, advokátem se sídlem U Demartinky 152/1, Praha 5 – Smíchov, proti žalovanému: **předseda Okresního soudu v Mělníku**, se sídlem Krombholcova 264, Mělník, proti výtce žalovaného ze dne 19. 12. 2014, č. j. 70 Spr. 1220/2014, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 4. 2015, č. j. 46 A 20/2015 – 22,

t a k t o :

Výrok I. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 4. 2015, č. j. 46 A 20/2015 – 22, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalovaný (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení výroku I. v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta „námitka věcné nepříslušnosti Krajského soudu v Praze“.

[2] Podanou žalobou se žalobkyně domáhá zrušení výtky udělené jí stěžovatelem podle § 88a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“). Stěžovatel ve svém vyjádření k žalobě namítl věcnou nepříslušnost Krajského soudu v Praze, spočívající v tom, že žalobu nemají projednávat soudy ve správním soudnictví, ale buď soudy jednající v občanském soudním řízení s ohledem na pracovněprávní charakter výtky, nebo kárný soud s ohledem na to, že jde o výkon kárné pravomoci. Z obsahu podání je třeba dovodit, že stěžovatel se domáhal toho, aby o námitce krajský soud rozhodl ještě před rozhodnutím ve věci samé, když v petitu uvádí, jak má soud rozhodnout ve věci, *po rozhodnutí o námitce věcné nepříslušnosti*.

[3] Krajský soud v usnesení uvedl, že stěžovatel neuplatňuje námitku věcné nepříslušnosti krajského soudu ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), tj. nedomáhá se toho, že by ve věci měl rozhodovat na základě zákonné výjimky přímo Nejvyšší správní soud. Námitka směřuje k tomu, zda uplatněnou žalobu jsou příslušné vůbec řešit soudy ve správním soudnictví, což krajský soud vyhodnotil jako otázku věcné příslušnosti soudu v širším slova smyslu. Pokud by byla námitka důvodná, vedla by nikoliv k postupu podle § 7 odst. 5 s. ř. s., nýbrž k odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 2 s. ř. s. Posouzení této otázky standardně bývá součástí rozhodnutí ve věci samé, nicméně s ohledem na výslovně uplatněnou námitku věcné příslušnosti ze strany stěžovatele, nejasnost této otázky v dosavadní praxi a požadavek stěžovatele, aby o jeho námitce bylo rozhodnuto samostatným rozhodnutím, soud o tomto návrhu samostatným usnesením rozhodl. Následně krajský soud dovodil, že jde o věc, kterou mají pravomoc řešit soudy ve správním soudnictví, neboť není dána pravomoc kárného soudu a stěžovatel vůči žalobkyni jednal jako správní orgán podle zvláštního ustanovení o soudech a soudcích a tudíž se nemohl ani podpůrně uplatnit zákoník práce. Výrok II. napadeného usnesení vyzýval žalobkyni k odstranění vad žaloby.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Proti výroku I. usnesení krajského soudu podal stěžovatel kasační stížnost, a to z důvodů nesprávného právního posouzení, zmatečnosti řízení a nepřezkoumatelnosti. Podle stěžovatele zejména chybí přezkoumatelná právní úvaha, proč by měly být správní soudy příslušné k přezkoumání udělené výtky. Buď se jedná o pracovní právní spor a věc měla být řešena u obecného soudu stěžovatele, anebo se jedná o kárné provinění a věc měla být řešena před kárným soudem, tedy Nejvyšším správním soudem.

[5] Žalobkyně práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatuje, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a vzhledem k tomu, že stěžovatel je jako předseda soudu zároveň soudcem (§ 105 odst. 1 zákona o soudech a soudcích), splňuje podmínku vysokoškolského právnického vzdělání vyžadovanou pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadený výrok I. usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů a ověřil při tom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[7] Dříve než přistoupil k posouzení důvodů uvedených v kasační stížnosti, se Nejvyšší správní soud zabýval tím, zda bylo vůbec v souladu se zákonem, že krajský soud rozhodl samostatným usnesením o námitce stěžovatele. Jak ostatně sám krajský soud uvedl, posouzení této otázky standardně bývá součástí rozhodnutí ve věci samé a nikoliv předmětem rozhodování samostatným usnesením.

pokračování

[8] Námitku vznesenou stěžovatelem nepovažuje Nejvyšší správní soud za námitku věcné nepřislušnosti, ale za námitku nedostatku pravomoci soudu rozhodujícího ve správním soudnictví. Soud si je vědom terminologické nejasnosti této otázky jak v právních předpisech, tak v odborné literatuře (viz stručné shrnutí rozdílných pojetí in Jemelka L., Podhrázký M., Vetešník P., Zavřelová J., Bohadlo D., Šuránek P. Soudní řád správní. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 1055 – 1056). Nejvyšší správní soud terminologicky vyšel zejména z nadpisů § 4 s. ř. s. a § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), které hovoří v obou případech o pravomoci soudů, ať již soudů rozhodujících v občanském soudním řízení nebo ve věcech správního soudnictví. Jde však pouze o terminologickou otázku bez vlivu na posouzení věci samé. Otázku příslušnosti ať již věcné či místní může soud řešit pouze v případě, že má pravomoc o věci rozhodovat, tedy že soudy rozhodující podle soudního řádu správního jsou oprávněny předložený spor řešit (k tomu srov. obdobně také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2009, č. j. 4 Ads 127/2008 – 73, nebo rozsudek ze dne 21. 2. 2013, č. j. 6 Ads 164/2012 – 31, publ. pod č. 2853/2013 Sb. NSS).

[9] Soudní řád správní upravuje zvláštní postup soudu v případě, že dojde k závěru, že pravomoc soudů ve správním soudnictví dána není, ale věc má rozhodovat soud v občanském soudním řízení, v § 46 odst. 2 až 4 s. ř. s. V těchto ustanoveních je nicméně řešena pouze situace, kdy k závěru o nedostatku pravomoci dojde soud a není řešen postup pro případ, že námitku nedostatku pravomoci vznáší účastník řízení a soud se s ní neztotožňuje.

[10] Tento stav je obdobný též posuzování místní a věcné příslušnosti soudu. Ustanovení § 7 odst. 4 a 5 s. ř. s. upravují postup soudu pro případ, že není věcně či místně příslušný (k tomuto závěru tedy zjevně musí dojít soud), ale neupravují žádný zvláštní postup pro situaci, kdy s věcnou či místní příslušností nesouhlasí některý z účastníků. Tato situace je odlišná od posuzování místní a věcné příslušnosti soudů v občanském soudním řízení. Úprava v o. s. ř. totiž vychází z toho, že soud rozhoduje v zásadě stejně, ať dojde k závěru o věcné či místní nepřislušnosti on sám, nebo pokud takovou námitku vznesl účastník (viz § 104a odst. 5 a § 105 odst. 4 o. s. ř.). Tato ustanovení nelze v soudním řízení správním použít subsidiárně na základě § 64 s. ř. s., podle něhož se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně použijí ustanovení první a třetí části o. s. ř., pokud tento zákon nestanoví jinak. Soudní řád správní postup soudu pro případ věcné a místní příslušnosti upravuje samostatně v § 7 odst. 4 a 5. S ohledem na povahu řízení před správními soudy a s ohledem na výrazně jednodušší úpravu místní a věcné příslušnosti ve správním soudnictví nejsou citovaná ustanovení o. s. ř., o nutnosti postupovat shodně k námitce účastníka, použitelná.

[11] Pravomoc soudu rozhodovat patří mezi podmínky řízení, které musí soud zkoumat kdykoliv za řízení ve smyslu § 103 o. s. ř. (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2008, č. j. 8 Aps 6/2007 - 247, publ. pod č. 1773/2009 Sb. NSS). Ačkoliv jde o podmínku základní, není důvod na ni nahlížet ohledně procesu jejího posuzování odlišně než na jiné podmínky řízení jako je například procesní nezpůsobilost účastníka, překážka věci rozsouzené, překážka zahájeného řízení, nebo věcná a místní příslušnost soudu.

[12] Není-li podle soudu určitá podmínka řízení splněna, postupuje tak, jak mu ukládá s. ř. s., například tedy postoupí návrh příslušnému soudu podle § 7 odst. 4 nebo 5 s. ř. s., návrh odmítne podle § 46 odst. 1 s. ř. s., případně podle § 46 odst. 2 s. ř. s. Daným rozhodnutím soudu se řízení před ním končí a je proto zásadně přezkoumatelné Nejvyšším správním soudem ke kasační stížnosti. Žádné ustanovení s. ř. s. nepočítá s tím, že pokud je soud přesvědčen o tom, že podmínky řízení splněny jsou, by o tom měl rozhodovat samostatným usnesením. Tomuto závěru nasvědčuje i to, že pokud by soud skutečně mohl o těchto dílčích otázkách samostatně rozhodovat, pak by proti takovým rozhodnutím byla přípustná kasační stížnost (§ 102 s. ř. s.), když tato rozhodnutí není možno považovat za rozhodnutí, kterými se pouze vede řízení (§ 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.). Bylo by zjevně proti principu hospodárnosti řízení, pokud by si mohl krajský soud kontrolovat správnost svého postupu postupným vydáváním rozhodnutí o podmínkách řízení, které by k případným kasačním stížnostem účastníků přezkoumával Nejvyšší správní soud.

[13] Pro odlišný postup musí být výslovná zákonná opora, jako je tomu v případě občanského soudního řízení například u námitek účastníků podle § 104a odst. 5 a § 105 odst. 4 o. s. ř. Obdobně, ačkoliv nejde o řešení podmínek řízení, ale o věc samu, lze poukázat na to, že soud musí rozhodnout o celé projednávané věci a jen tehdy, pokud je to účelné, může rozhodnout jen o její části (částečný rozsudek) nebo o jejím základu (mezitímní rozsudek) (§ 152 odst. 2 o. s. ř.). Soud si v daných případech tedy sice může postavit část žaloby najisto, ale půjde o ucelené posouzení právních a skutkových otázek vztahujících se buď k základu žaloby nebo k její ucelené části, nikoliv o posuzování jednotlivých dílčích právních či skutkových otázek, které je třeba pro řešení sporu vyřešit.

[14] Pokud tedy krajský soud vydal samostatné usnesení o tom, že je věcně příslušný (resp. správní soudy mají pravomoc věc rozhodovat), postupoval v rozporu se zákonem. Pokud je stěžovatelem tato otázka zpochybňována, soud je povinen ji vypořádat buď postupem podle § 46 odst. 2 s. ř. s., pokud by se s ní ztotožnil, nebo až v odůvodnění rozhodnutí ve věci samé, pokud se s ní neztotožní. Účastník může vznášet námitky týkající se podmínek řízení zásadně kdykoliv za řízení, pokud není v tomto právu omezen (viz například omezení práva na vznesení námítka místní příslušnosti do prvního úkonu ve věci samé – rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2007, č. j. 2 Azs 156/2006 - 38). Vzhledem k tomu, že jde o podmínky řízení, soud je povinen je zkoumat kdykoliv za řízení. Pokud není podmínka řízení zpochybňována, nemusí tak v odůvodnění rozhodnutí činit výslovně, avšak k námitce je povinen ji v rozhodnutí, kterým se řízení končí, vypořádat (viz obdobně k otázce zkoumání prekluze práva vyměřit daň rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2009, č. j. 1 Afs 145/2008 – 135, publ. pod č. 1851/2009 Sb. NSS).

[15] S ohledem na shora uvedené se Nejvyšší správní soud nemohl v tuto chvíli zabývat tím, zda věc skutečně přísluší do pravomoci soudů ve správním soudnictví, neboť touto otázkou se bude moci zabývat až na základě případné kasační stížnosti proti rozhodnutí, které je krajský soud oprávněn vydat.

IV. Závěr a náklady řízení

pokračování

[16] Výrok I. usnesení krajského soudu Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil, neboť k jeho vydání nebyl krajský soud oprávněn, a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V souladu s ustanovením § 110 odst. 4 s. ř. s. je krajský soud závěrem uvedeným v tomto rozhodnutí vázán.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí, jak je stanoveno v § 110 odst. 3 s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. června 2015

JUDr. Radan Malík
předseda senátu